

دانشکده ادبیات فارسی و زبانهای خارجی

گروه فرهنگ و زبانهای باستانی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته فرهنگ و زبانهای باستانی

عنوان

بررسی کتیبه‌ی نرسه در پایکولی

استاد راهنما

دکتر چنگیز مولایی

استاد مشاور

دکتر محمدحسن جلالیان چالشتری

پژوهشگر

اعظم شعبانی

شهریور ۸۹

به نام ایزد

پاک نهاد

نام خانوادگی دانشجو: شعبانی	نام: اعظم
عنوان پایان‌نامه: بررسی کتیبه‌ی نرسه در پایکولی	
استاد راهنما: دکتر چنگیز مولایی	استاد مشاور: دکتر محمدحسن جلالیان چالشری
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد رشته: فرهنگ و زبانهای باستانی گرایش: _____	
دانشگاه: تبریز	
تاریخ فارغ التحصیلی: شهریور ۱۳۸۹	
تعداد صفحات: ۳۲۳	
کلید واژه: پایکولی، نرسه، فارسی میانه، پهلوی اشکانی ترفانی، ایرانشهر	
<p>چکیده: کتیبه نرسه در پایکولی (پایقولی) در جنوب سلیمانیه عراق و در شمال قصر شیرین در یک کیلومتری غرب دهکده جدید برکل، کشف گردیده است. این کتیبه در اصل روی سنگهای تراشیده شده‌ی برجی مکعب شکل نوشته شده بوده است. این برج به تدریج خراب گشته و سنگهای آن در اطراف پراکنده شده است. دانشمندان از گرد آوردن این سنگهای نوشته‌دار توانسته‌اند دو تحریر از نوشته بازسازی کنند: تحریر فارسی میانه (در ۴۶ سطر) و تحریر پهلوی اشکانی (در ۴۳ سطر)؛ تحریر فارسی میانه در ضلع غربی و تحریر پارسی بر ضلع شرقی قرار داشته است. از لحاظ مضمون و محتوا، کتیبه مورد بحث مشتمل بر سه بخش است:</p> <p>الف) مقدمه، این بخش شامل معرفی نرسه و نسب اوست. ب) متن اصلی، مشتمل بر گزارش حوادثی است که پس از درگذشت بهرام دوم و به سلطنت رسیدن نرسه روی داده است. ج) مؤخره، در این بخش از صلح و آشتی با روم سخن رفته و نام افرادی که نرسه را در رسیدن به سلطنت یاری کردند ذکر گردیده است.</p> <p>ارنست هرتسفلد در سال ۱۹۲۴ تصویر متن کتیبه را منتشر کرد. وی نخستین کسی بود که پرده از بیشتر رموز کتیبه پایکولی برداشت. هرتسفلد با بهره‌گیری از مطالب جمع‌آوری شده‌اش طی سالهای ۱۹۱۱ و ۱۹۱۳ توانست تا اندازه‌ای هر دو تحریر را بازسازی کرده و آنرا برای ترجمه و بررسیهای زبان‌شناختی تاریخی، آماده کند. هنینگ در سال ۱۹۵۲، پوپ در سال ۱۹۷۱ و هومباخ در سال ۱۹۷۳ به بررسی بیشتر کتیبه پرداختند. شروو در سال ۱۹۷۴ به بررسی تعابیر زبان‌شناختی تاریخی و دستوری کتیبه پرداخت و سپس به همراه هومباخ ویرایش جدیدی را منتشر کردند. پژوهش حاضر که به بررسی این کتیبه می‌پردازد، مشتمل بر سه بخش به شرح زیر می‌باشد:</p> <p>۱- در بخش اول، حرف‌نویسی، آوانویسی و ترجمه‌ی تحریر فارسی میانه کتیبه، ارائه شده است. در حرف‌نویسی و آوانویسی کتیبه کوشش شده است تا تحریر فارسی میانه از روی قطعات بازمانده‌ی پارسی تکمیل گردد؛ این قسمت به خط ایتالیک بازسازی شده و در داخل کروشه قرار گرفته است. ۲- یادداشت‌ها، مشتمل بر توضیحاتی در خصوص مسایل لغوی، دستوری و مسایلی که به لحاظ تاریخی حائز اهمیت هستند. ۳- واژه‌نامه.</p>	

تقدیر و تشکر

سپاس آن خداوندی را که بی آزار و آبادکن ذات و صفا نش از تغایر اعصار و ادهار زمان و مکان منز بود و پیش از اسم قدم و بقا از دیری و بقا از دیری و زودی کون و حوادث مقدس بود ، بودنش که بودند به قطع و حصر زمن و هستیش نه به ، هستی وجود انجمن ، اول است نه به نعمت علت اولها . آخر است نه به وصف بهشت آخرها .

بی شک موفقیت هایی که در به انجام رساندن این پایان نامه حاصل شده است حاصل راهنمایی ها اظهار نظر های اساتید بزرگواری بوده که بر خود فریضه می دانم از زحمات آنان قدردانی نمایم در ابتدا از راهنمایی های آمیخته با لطف برادرانه جناب آقای دکتر چنگیز مولایی که راهگشای اندی و امانده ام در طول پایان نامه بوده است نهایت تشکر را دارم از مشاوره های جناب آقای دکتر محمد حسن جلالیان چالشتی که اشارت و ارشادات بسیاری در کلیه مراحل این تحقیق داشته اند کمال قدردانی را می نمایم . همچنین از آقای دکتر محسن میرزایی باوند که منت نهاده با حسن و دقت نظر داوری این پایان نامه را به عهده گرفته اند بی نهایت سپاسگزارم در آخر از زحمات استاد بزرگوار جناب آقای دکتر سید مجید صدر مجلس به خاطر حضور در جلد کمال تشکر و سپاس را دارم

اختصارات

س. : سطر

ص. : صفحه

ر.ک. : رجوع کنید

قس. : مقایسه کنید

نک. : نگاه کنید

هم. : همچنین

A. Barr.: Andreas-Barr

AW: the Awrōmān document.

AWN: Ardāvīrāf- name

Bail.: Baily.

BBB: Henning 1973a.

Boy.: Boyce.

Brun.: Brunner.

BSo.: Buddhist Sogdian.

BT IV: Sunderman 1973.

Chaum.: Chaumout.

Cowl.: Cowley.

Dict. d. Inscr.: Jean-Hoftijzer.

Driv.: Driver.

Ebel.: Ebeling.

EŠ: Ērān-šahr.

Gersh.: Gershevitch.

Ghil.: Ghilain.

Gign., Gloss.: Gignoux, Glossaire.

Hen.: Henning.

Hoff.: Hoffmann.

Hon.: Honigmann.

Hum.: Humbach.

Hzf.: Herzfeld; reading by Herzfeld.

JP: Judeo-Persian (usually quoted from MakKenzie, Dictionary).

Justi: Justi 1895.

Kang.: Kanga.

Kaw: the texts published by Henning (1943a).

KT 6: Baily 1967.

Laz.: Lazard.

Liv.: Livshits.

MacK.: MacKenzie.

Mar.: Maricq.

Marq.: Marquart.

Mayr.: Mayrhofer.

MHC: Boyce 1954.

MM i, ii, iii: Henning 1932a, 1933b, 1934.

MP.: Middle Persian.

MSo: Manichean Sogdian.

n.: note.

Nyb. I, II: Nyberg 1964, 1974.

p.: page.

Pa.: Partian.

Paik.: Paikuli.

pl. (pls.): plate(s).

Ps.: the text edited by Andreas-Barr 1933, and words occurring in the text.

PT: the Pahlavi texts contained in the Codex MK.

Rosen.: Rosenthal.

Sale.: Salemann.

Scha.: Schaeder.

Schw.: Schwartz.

SIP 1-2: Humbach-Skjærvø 1978-80.

Skj.: Skjaervo.

Spren.: Sprengling.

Sunder.: Sundermann.

Szemer.: Szemerényi.

Š: Mani's Šābuhragān, see MacKenzie 1979-1980.

vol.: volume.

فهرست مطالب

مقدمه..... ۶

بخش اول

حرف نویسی، آوا نویسی و ترجمه متن کتیبه نرسه در پایکولی..... ۱۳

بخش دوم

یادداشت‌ها..... ۵۶

بخش سوم

واژه نامه..... ۲۷۵

فهرست منابع..... ۳۲۳

مقدمه:

کتیبه نرسه در پایکولی (پایقولی) در جنوب سلیمانیه عراق و در شمال قصر شیرین در یک کیلومتری غرب دهکده جدید برکل، کشف گردیده است. در اصل در این محل برجی مکعب شکل قرار داشته که از تخته سنگهای تراشیده، ساخته شده و بر چهار دیوار آن پیکره‌ی بزرگ نرسه (۲۹۳ تا ۳۰۲ م) نقش گردیده بوده است. کتیبه‌ی این پادشاه به دو زبان فارسی میانه و پهلوی اشکانی بر این برج نگاشته شده بود. این بنا به تدریج خراب گشته و تخته سنگ‌های آن در اطراف پراکنده شده است.

دانشمندان با گردآوردن تخته سنگ‌های نوشته‌دار تا حدودی توانسته‌اند، تحریر فارسی میانه (در ۴۶ سطر) و تحریر پهلوی اشکانی (در ۴۳ سطر) را بازسازی کنند. تحریر فارسی میانه در ضلع غربی و تحریر پهلوی اشکانی بر ضلع شرقی قرار داشته است. از لحاظ مضمون کتیبه مورد بحث مشتمل بر سه بخش است:

الف) مقدمه، این بخش شامل معرفی نرسه و نسب اوست.

ب) متن اصلی، مشتمل بر گزارش حوادثی است که پس از درگذشت بهرام دوم و حرکت نرسه از ارمنستان و ملاقاتش با بزرگان ساسانی در پایکولی روی داده است. در این قسمت همچنین به ذکر حوادثی پرداخته شده، که به شکست بهرام سوم و به سلطنت رسیدن نرسه منجر شده است.

ج) مؤخره، در این بخش از صلح و آشتی با روم سخن رفته و نام افرادی که نرسه را در رسیدن به سلطنت یاری کرده اند ذکر گردیده است (نک. O. Skj. 1983 vol. 2؛ Hzf. Paik. I 1924).

در سال ۱۸۴۴، سر هنری راولینسون، کنسول انگلیسی در بغداد، از خرابه‌های پایکولی دیدار کرد (نک. SIP 1-2) و ۲۲ قطعه (تخته سنگ نوشته‌دار) از تحریر فارسی میانه و ۱۰ قطعه از تحریر پهلوی اشکانی کتیبه را جمع‌آوری کرد. بعدها توماس در سال ۱۸۶۸ این بخشها را حرف نویسی نمود. وی حرف نویسی تحریر فارسی میانه را با ترکیبی از حروف پهلوی کتابی و کتیبه‌ای، و حرف نویسی تحریر پهلوی اشکانی را با حروف عبری، انجام داده اما این روشها مناسب نبودند. او تصور کرده بود که این کتیبه بایستی "یک گزارش مذهبی دربارهٔ امور زرتشتی" باشد، و آنرا به اردشیر اول نسبت می‌داد، تا اینکه ارنست هرتسفلد، باستانشناس آلمانی، در سال ۱۹۲۴ تصاویر کتیبه را منتشر کرد و هومباخ نیز در سال ۱۹۷۴، یازده عکس تهیه کرد و انتشار داد. (نک. O. Skj. 1983 vol. 2 p 7).

هرتسفلد نخستین کسی بود که پرده از بیشتر رموز کتیبه پایکولی برداشت. او طی چندین سفر به پایکولی دریافت که این کتیبه در اصل به دو زبان بوده که در دو سوی سنگ‌نوشته، در برابر یکدیگر نوشته شده‌اند، یکی به فارسی میانه و دیگری به پهلوی اشکانی.

هرتسفلد با بهره‌گیری از مطالب جمع‌آوری شده‌اش طی سالهای ۱۹۱۱ و ۱۹۱۳ توانست تا اندازه‌ای هر دو تحریر را بازسازی کرده و آنرا برای ترجمه و بررسیهای زبان‌شناختی تاریخی، آماده کند (نک O. Skj. 1978 vol. 1 p 14-15) او بدرستی کتیبه را به نرسه، پسر شاپور اول نسبت داد.

هرتسفلد یک ترجمه کلی از مهمترین حوادث و رویدادهای موجود در کتیبه، ارائه داد، چون بیشتر قسمتهای آن یا از بین رفته بود و یا حاوی واژه‌های مبهم و غیرقابل تعبیر بود. او اکثر اسامی

جغرافیایی و نامهای اشخاص (شاهان) که در آخر کتیبه آمده‌اند، را تفسیر کرده که البته تعبیر او چندان هم درست نبود، به ویژه در مورد "ساتراپی‌ها"ی سکاها (Paik. 42f)، که بعدها توسط هنینگ (1952b) رد شدند.

هنینگ نشان داد که نظریه هرتسفلد اشتباه بود، و تمامی اسامی که او به عنوان نامهای هندی (یا سکایی) تفسیر کرده بود، در واقع متعلق به افراد و مکانهایست که در بخش غربی امپراطوری ساسانی، قرار داشته‌اند. دستیابی به پیشرفت‌های بیشتر در زمینه شناخت کتیبه، زمانی حاصل شد که پوپ (در سال ۱۹۷۱) طی سفری به پایکولی از ۱۰ قطعه که تاکنون منتشر نشده بود، عکسبرداری نمود. او به همراه هومباخ در سال ۱۹۷۳، آنها را منتشر نمود. سپس با جمع‌آوری عکسهایی که قبلاً هرتسفلد تهیه کرده بود و اطلاعات راولینسون، نسخه کاملاً جدیدی از کتیبه تهیه کرد (نک. O. Skj. 1978, vol. 1 p 16).

هومباخ دریافت که متن کتیبه بایستی بر مبنای تحریر فارسی میانه با توجه به تحریر پهلوی اشکانی آن و بالعکس باشد (نک. 1974a). در همین زمان بود که شروو نیز بدو پیوست. در حالیکه هومباخ قطعات را با استفاده از عکسهای گرفته شده در کنار یکدیگر می گذاشت و به بررسی ارتباط صحیح و منطقی میان آنها می‌پرداخت، شروو نیز مشغول بررسی تعبیر زبان شناختی تاریخی و دستوری، آن بود، چیزی که هرتسفلد چندان بدان نپرداخته بود. سپس آنها ویرایش جدیدی از کتیبه را منتشر کردند. (نک. O. Skj. 1983, vol. 2 p 9).

بطور کلی در کتیبه چنین آمده است:

نرسه می‌گوید که بنای یادبود (plky) خویش را در آنجا بر پا کرد که بزرگان و رجال عالی رتبه در بازگشت او از ارمنستان نزد او آمده بودند تا شهریاری وی را بدو اعلام کنند. سپس با شرح جزئیات

(کتیبه در اینجا ریختگی فراوان دارد)، توصیف می‌کند که چگونه یکی از بزرگان که «وهونام» خوانده می‌شد دیهیم (dydymy) را بی‌هیچ مجوزی گرفته و به بهرام سوم شاه سکستان داده بود. دیگر بزرگان زبان به اعتراض گشودند و بعضی کشته شدند و گروهی خواستند سر به شورش بردارند و بدو (= نرسه) پیام فرستادند تا از ارمنستان با آسورستان (بابل) بیاید تا او را به شاهی بخوانند. فهرستی بلند از نام بزرگانی که به دیدار نرسه آمده بودند، جالب توجه است؛ مانند شاپور گردآوردنده خراج‌ها (فارسی میانه hlgwpt و در پهلوی اشکانی hrkpty) و بابک بیدخش و اردشیر هزاربد و رخس سپاهبد، مرتبط با اعضای خاندانهای بزرگ و حتی کریتز موبد که «نجات دهنده‌ی روان» بهرام دوم بود، و این بدان معناست که «وهونام» بدرستی قدرت را غصب کرده و تنها بهرام شاه سکستان را برای اثبات حقانیت خویش برگزیده بود و یا شاید هم در پی آن بود تا او را آلت دست سازد. این غصب کردن مایه‌ی توهین به بزرگان و رجال عالی‌رتبه شد. نرسه از ارمنستان به ایران‌شهر آمد. یک پیکار در گرفت. گویا کارهای «وهونام» افراد بسیاری، از جمله کریتز را که از نزدیکان بهرام دوم بود برانگیخته بود تا بیاید و وفاداری خود را به نرسه بنماید. شاه می‌شان، «آذر فرنبغ» و سپاهیان خوزستان با نرسه مخالفت کردند، ولی جزئیات پیامهایی که فرستاده شده بود و جنبش نیروها نامعلوم است، زیرا در کتیبه جاهای خالی بسیاری به دلیل از بین رفتن متن، وجود دارد.

سرانجام نرسه پیروز شد و «وهونام» دستگیر و کشته شد و همچنین بهرام شاه سکستان، هر چند این موضوع به صورت واضح یاد نشده است. سپس نرسه کارهای خود را معقول جلوه می‌دهد (و با عباراتی که به علت ریختگی متن تا حدی مبهم است) می‌گوید که چگونه نیای او اردشیر جانشین برادرش شاپور شده و فرمانروا گشت و بدین گونه حقی برای نرسه پیدا می‌شود که فرمانروا شود. اشاره

به اینکه فرمانروایی را خدایان به ساسانیان داده‌اند، همان رویه‌ای است برای کار "وهونام" و نیز تهدیدی که به دودمان ساسانی شده بود. در پایان نرسه از فرمانروایان فرو دست در مرزها و در عراق یاد می‌کند که پادشاهی او را شناختند و یا خود و یا سفیران و فرستادگانی از سوی خویش گسیل داشتند.

کتیبه بدین‌گونه فتح‌نامه‌ی پر ستایشی از نرسه نیست که سرزمینهای تحت فرمان او را بر شمرده و نامهای درباریان او را به دست دهد، آنچنان که در کتیبه‌ی شاپور در کعبه‌ی زرتشت آمده‌است. اما این توجیهی است برای کارهایی که سرانجام او را به سلطنت رساند. شاهان و سرانی که نمایندگان و پیشکشها، فرستاده و یا خود به دربار آمده بودند، گروهی فرودست بودند که برخی از آنان را نمی‌توان باز شناخت و بعضی نیز شاهان دور افتاده مشرق‌اند مانند شاه کوشان که متأسفانه نام او نیامده ولی شاید این امر بیانگر غیبت فرماندار ساسانی کوشان باشد. شاه خوارزم هم کم و بیش تحت سلطنت نرسه مانده بود، و همچنین می‌توان گفت که شاهان پارادنه (بخش کویته) و توران و مکران نیز دست از فرمانبرداری امپراطوری شاپور کشیده بودند. بعضی از شاهان نام برده شده‌اند و بخشی دیگر محل و موقعیت فرمانروایی آنها شناخته نشده است. گویا تیرداد شاه ارمنی این دوره باشد که رومیان او را بر سرکار آورده بودند و در اینجا نام عمرو شاه لخمیان آمده است که از قدیمی‌ترین مکانهایی است که از آن نام برده شده است. نام بسیاری از شاهان و سران در شمال و مغرب خوانده یا شناخته نشدند (نک. ریچارد نلسون فرای، تاریخ باستانی ایران ۱۹۸۴، ص ۴۸۹-۴۹۱).

پژوهش حاضر که به بررسی این کتیبه می‌پردازد، مشتمل بر سه بخش می‌باشد:

۱) بخش اول: شامل حرف نویسی، آوا نویسی و ترجمه‌ی تحریر فارسی میانه کتیبه می‌شود، در اینجا کوشش شده تا قسمت‌های افتاده تحریر فارسی میانه تا حد امکان از روی قطعات بازمانده تحریر

پهلوی اشکانی تکمیل و بازسازی شوند، بخشهای بازسازی شده هم در قسمت حرف‌نویسی و هم در آوا نویسی به خط ایتالیک در داخل قلاب قرار گرفته است.

(۲) بخش دوم: مشتمل بر یادداشت‌ها می‌باشد که خود متشکل از دو فصل می‌باشد: در فصل اول، توضیح، معنی، و اتیمولوژی برخی از واژه‌ها در تحریر فارسی میانه مورد بحث و بررسی قرار گرفته است؛ در فصل دوم بازسازی برخی عبارات فارسی میانه با توجه به برابر پهلوی اشکانی آنها انجام گرفته و توضیحاتی نیز در این خصوص آمده است.

(۳) بخش سوم: واژه نامه.

لازم به ذکر است که منبع اصلی در این زمینه کتاب ” بررسی کتیبه ساسانی نرسه در پایکولی “ اثر شروو-هومباخ (1983, vol. 1,2) بوده است.

بخش اول

حرف نویسی

1. [ANE mzdysn ORHYA¹ nrshy MLKAn] MLKA 'yr['n W] 'nyr['n] M[NW] ctry M[N yzd'n BRE mzdysn ORHYA šhpwhry MLKAn M]LKA 'yr'n W 'nyr'n [MNW ctry MN yzd'n npy ORHYA 'rthštr] MLK-'n MLKA plky [ZNE? nr?]shy² W LNE LZNE⁴ plky³ M]N H]NA krt[y⁵ ...]k[.]s
2. ⁷[HN]HTWN-m⁶ A[YK] LN[E⁸] [LNE?] 'lmn'n ML[KA] HWYTN-m⁹ W 'lmny phl[sty HWE-m?¹⁰ wlhl'nk?]n OBLWN¹¹ W whwn'm ZY ttlws^{(⁹)n} [PWN] N[P]ŠE drwcnhyh W] pwšty?] ZY 'hlmny W ŠYDA-n¹² dydymy OSLWN^{13, 14} PWN ZK CBW¹⁵ LA LNE '[p]l'sy¹⁶ [O]BYDWN¹⁷ W L[A?¹⁸ ... BLBY]TAn¹⁹ 'pl's[y
3. ²¹... [BLBYTAn W LBAAn] W 'z't'n W p'ls'n W pls[w]b'n 'pwlst[y..]²⁰ [... wlhl'n ? Z]Y sk'n MLKA dydymy LOYŠE O[SLWN ... [pthšly YCBEd] [...] [YKOYM]WN-tn W QDM HNA 'tw]ky HWE-m²² AYK ? BLBYTA-n] W LBAAn²³ W 'z't'n YKTLWN-n²⁴ AP-šn BYTA [g]lmykc('n Y)HBWN-n²⁵ [W MN NPŠE]²⁹ t]wmy³⁰ (?) glmykc'n²⁶
- 4) ²⁷[...] [dstkrty] O]BYDWN-n AP-m AM[T]³¹ NPŠE [d]stkrty²⁸ 'ws[tyk^{(⁹)n}³² [OBYDWN HWE-t ADYN sk'n MLKA] [...] HWBDW[N]

OBYDWN-n³³ W BNPŠE³⁴ PWN h[...]n'n³⁵ W p'lsy W pl[swby W AHRN
MNW? 'swrst]n PWN p'hiky³⁶ H[W]YTN³⁷ ZK 'ncmny OB[Y]DWN-d [W
Y]MLLW[N]-d³⁸ [AYK?]

5. ³⁹[...] sk'n MLKA [...] 'twky? H]WE p'l[s]'[n k]ly [pl]m'tny⁴⁰ W štry
? [...] ⁴¹[whwn'm LCDR MLK[A] MLYA p'[dysy?]⁴² YHWWN-t [p'dysy
ZK ZY [...] w(n)'[.]k m[.]wš] styk⁴³ OHDWN OLE [...] m ... s's'[nkn?]⁴⁴
W hmky štry GBR[An ?⁴⁵ 'l](m)[n']n MLK[A mhsty W p'ls]wmy⁴⁶

6. W štry- [hwt'dyhy A]HR-c⁴⁷ 'pst'm⁴⁸ [...] HWE ZK (KO) [N
O]B[Y]DWNm⁴⁹ AYK AMT [PWN štry-hwt'dy?]⁵⁰ [YKOYMWN W
'yr'n-[štry ...] AHR šhpwhry⁵¹ ZY h[lgwp[t⁵³ W nrsh]y Z[Y B(L)BLYTA
ZY s]'s'nkn W p'p]ky ZY bthšy⁵⁴ W 'rthštr

7. ZY h[z'lw]pt W l(hšy) [ZY sp'hpt]⁵² ⁵⁵ W ['r]thštr [ZY swln W
[lhšy (ZY) sp'hpt W ['whlm] zdy wr'c wrtrg[n] ZY? 'wnd]ykn MROHY⁵⁶
W 'p(l)yk BLBYTA W LBA [W ktkh]wt'y W 'c't (W) p'[ls]y W plswby
MNWn⁶⁰ BYT(A)⁶¹ OBDk(y)⁶² mhst(y W p)[']lswmy W twmyktwmy⁶³
HWYTN-t⁶⁴ PWN nyw'pkyhy⁶⁵ [pndy?]⁶⁶ ZY yzd'n W LNE OHDWN W
plystky [OL L]NE⁶⁷ ŠDRWNd

8. [W AMT LNE] PWN klpkyhy [...] ⁶⁸ [HWE(nd ADYN [M]N] BLBYTA]n W hlgwpt W LBA n [W] 'z't'n plys[t]ky OL LNE YATWN AYK MLKA n MLKA PWN krpkyhy MN 'lmny 'wlwny ⁶⁹ OL 'yr'n-štry 'yw whycyt ⁷⁰ W GDE ⁷¹ W štry W NPŠE ALŠ[A W] pthšly ZY nyd'k'n MN yzd'n

9. MKBL[WN ⁷² MN?] SLYA [kly ZY ? yzd'n ⁷³ W?] ANŠWTA 'yw [...] [štry OD 'wst'm nš(t)[wn'k?] [...] W LNE AYK ZK prwltky H(ZY)[TN-m? ⁷⁴ W PW]N 'whlmzdy W wsp'n yzd'n ⁷⁶ W 'nhyt ZY MROTA ŠM ⁷⁵ M[N] 'lm(n)y OL 'ry'n-štry lwny ⁷⁷ whycwmy ⁷⁸ W mlcykW kwpd'ly ⁷⁹ W AHRN p'tkwsy MNW

10. pyšydy ⁸⁰ 'wzm'n ⁸¹ HWYTNt ⁸² OL 'y[r'n]-štry [...] ⁸³ [W ? š]try W gyw'k ZY [LNE ? [...] [AYK OŠMEN-d W YDOYTN-t AYK] [...] štry-hwt'dyhy OL ['yr'n-št]ry lwny NMSWN ⁸⁴ [.]h[.][.]m W LA AYK wnlndy ^{85, 86} OL 'yr'n-štr[y W] 'plyk štry W g[y]w'k ZY LNE wz'dtny BRA ⁸⁷ PWN phdy W p'd[ys]y ⁸⁸ [Z]Y LNE YKOYMWN-d W HT '[yw]-b'ly hl(g)wpt pndy ZY

11. ⁸⁹ yzd['n ⁹¹ W LN]E OHDWN ⁹⁰ [ADYN] p'hl]ky ZY 'swrs[tn [...] [W AHRN] gy]w'k gyw'k hlgw[pt] ⁹² [...] [AY]Š LA ŠBKWN [OL] [...] ⁹³